

РЕАЛИЗАМ

Основне одлике ове епохе преузети из препоручених теорија књижевности.

МИЛОВАН ГЛИШИЋ **“Глава шећера”**

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Одакле Глишић узима тему за приповетку “Глава шећера”? Каква је судбина српског сељака у овој приповеци? Против кога се удружују представници власти, зеленаши и сеоска интелигенција? Размотрите како новац и интерес у овој приповеци постају основни мотивациони покретачи свих збивања.

2. Објасните насловну синтагму *глава шећера* и одрадите функцију главе шећера у ширем контексту приповетке.

3. Како Глишић портретише и карактерише Максима Сармашевића, а како Ђуку?

4. Критички реализам се одликује хумором и сатиром. Да ли је слика света у Глишићевој приповеци смешна или застрашујућа?

ЛАЗА ЛАЗАРЕВИЋ **“Ветар”**

Прочитајте дело.

Интерпретација:

1. Изнесите своје утиске о приповеци.

2. Зашто се приповетка зове “Ветар”? Како се овај симболичко-метафорички знак конституише у језгро ове психолошке приповетке? Пажљивим читањем откријте његова могућа значења. Какве све асоцијације изазива?

3. Ко је наратор? У ком се лицу исповеда? Ако је лице наратора (субјективног приповедача) једнако гледишту лика, каква је улога читаоца? Настојте да се током анализе дистанцирате од Јанкове “приче” како бисте могли да објективно сагледате сва збивања и догађаје у њој.

4. Шта је основна тема приповетке “Ветар”? У оквиру главне теме, о душевном стању младог човека због неостварене љубави, испитајте и друге тематске мотиве који су уграђени у структуру приповетке: мотив о нежењи, мотив о ауторитативној и посесивној мајци, мотив о жени као сновиђењу, мотив о пријатељству.

5. Какви су односи између мајке и сина? Зашто она једно говори а друго чини? Докажите примерима из текста да она поседује разорни егоизам.

6. Какав утицај на Јанка има његова ауторитативна, посесивна и егоистична мајка? Да ли је он свестан свога идентитета? Зашто не дела, на одлучује и не предузима ништа сам? Зашто своје реалне доживљаје транспонује у сновиђење и снове? Анализирајте Јанков сан који открива подсвесну страну његовог бића. Шта он носи у подсвести? Јанко је протопитп модерног интровертног (затвореног) интелектуалца, наглашене осећајности и склоности ка размишљању, слаб и лабилан човек. Докажите ово тврђење подацима из књижевног дела. Да ли је такав?

7. Мајчин однос према некадашњем пријатељу, полуслепом Ђорђу је дволичан. Зашто? Има извесне дволичности и у пријатељству између Јоце и Јанка? Да ли ова однос нагриза сумња или љубомора?
8. Приповетка “Ветар” обликована је модерном приповедном техником. Лазаревић се користи интроспекцијом (гледањем у себе), аутоанализом, сновима, сновиђењима и симболиком. Какво симболичко значење придајете овим језичким знацима: ветар, дим, светлост, прашина, очи, рука. Какво симболично значење има мајчина прича “о два црва”, уграђена у основну сруктуру приповетке?
9. У “Ветру” се конфронтирају два погледа на свет: патријархавно-конзервативни и модерно-либералан. Какав став заступа Лаза Лазаревић у овој својој, по много чему новој приповеци?

СИМО МАТАВУЉ **“Поварета”**

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Како Јурета доживљава сазнање о губитку вољене девојке?
2. Шта за сиромашног рибара значи губитак вољеног бића? Да ли је тога свесна мајка?
3. Размотрите с каквом “душевношћу” они један према другом поступају.
4. Зашто им је говор шкрт, реченице надовршене, упитне, прекинуте?
5. Одговара ли такав начин споразумевања њиховом психолшком стању?
6. У каквој је емотивно-естетској функцији Јуретино “ма”?
7. Како Матавуљ спроводи своју реалистичку мисао да се живети мора?
8. Размотрите Матавуљев хуманистички однос према тешком животу острвљана.
9. Зашто је Матавуљ унео у своје приповедање предсказања, снове и извесне елементе мистике? Каквим духовним простором острвљани надокнађују свој чемерни живот?

РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ **“Данга”**

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. “Данга” је алегорична сатирична приповетка. Откријте битне појединости и слике у њој.
2. Процените чин јахања грађана са моралног и психолошког становишта.
3. Објасните ропску психологију грађана деградираних на ниво животиња.
4. Шта жигосање представља у моралном и политичком смислу?
5. Шта делује у понашању грађана смешно, а шта изазива згражавање и револт?
6. Против кога је више уперена оштрица сатире: против власти или народа?
7. Упоредите понашање Колба, Талба, Клеарда и Леара.
8. Које разлоге наводи старац против жигосања? Кога он представља? Да ли је могао да уразуми масу света?

9. Коментаришите слику масовне хистерије и масовног расчовечења у чину жигосања.

“Вођа”

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Шта је тема ове Домановићеве алегоријско-сатиричне приче?
2. Има ли ова тема своје анегдотско извориште у стварном политичком животу Србије?
3. Колективна опседнутост вођом основни је мотив ове сатире. Ко је, заправо, у овој причи слеп: народ или вођа?
4. Чиме је условљено духовно слепило народа?
5. Испитајте све значајне уметничке појединости ове сатире, стилско-језичке особености и процените њен књижевноуметнички и свевременски значај.